

УДК 33937(477.44)(045)

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИНАМІКИ РОЗДРІБНОГО ТОВАРООБОРОТУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Дзюмак М.А., Григоренко І.В.

Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

Стаття присвячена вивченню динаміки роздрібного товарообороту Вінницької області. Проаналізовано роздрібний товарооборот у міських поселеннях та сільській місцевості. Досліджено динаміку роздрібного товарообороту продовольчих та непродовольчих товарів. Доведено, що у міських поселеннях динаміка продовольчих товарів переважає над непродовольчими. Також доведено, що у сільській місцевості динаміка непродовольчих товарів переважає над непродовольчими.

Ключові слова: динаміка, роздрібний товарооборот, міські та сільські поселення, продовольчі товари, непродовольчі товари.

Постановка проблеми. Торгівля є однією з найбільш динамічно розвинутих та бюджетоутворюючих галузевих систем, це потужний інструмент економічної політики держави, який визначає успіх у структурній модернізації держави.

Сьогодні рушійною силою розвитку української економіки вважається виробництво. Однак завдяки торгівлі стає можливим дотримання балансу між виробництвом і споживанням, формується суттєва частка валової структури доданої вартості в Україні. У сучасних умовах аналіз динаміки товарообороту Українських підприємств є важливим аспектом, адже від стану галузі торгівлі залежить розвиток економічного, соціального та політичного стану України та її населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розвитку роздрібної торгівлі України присвячені роботи багатьох вітчизняних авторів, в роботах яких, розглянуто як проблеми загальнодержавного стану роздрібної торгівлі України, так і приділена увага розвитку даного сегменту економіки в різних регіонах держави. Проблеми аналізу ринкового середовища, у якому функціонує роздрібне підприємство, приділена увага Н. В. Рильської [1].

Аналізу вітчизняного роздрібного ринку присвячено також наукові роботи К. В. Беляєва [2], Ю. М. Хом'яка [3]. У даних роботах розглянуто стан роздрібної торгівлі України. Придільена увага проблемі торгівлі в Україні, її історичному аспекті, тенденції товарообігу та порівняльний аналіз економічних показників основних учасників на ринку.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, не зважаючи на наявність наукових праць та чисельних економічних досліджень в сфері роздрібної торгівлі, спостерігається деяка невизначеність у сфері товарообігу у регіонах на рівні області. Отже, однією з першочергових вимог при вирішенні питання динаміки роздрібного товарообороту є встановлення інтенсивності товарообігу продовольчих та непродовольчих товарів у міських і сільських поселеннях. Для визначення цієї динамічної інтенсивності необхідним є глибокий аналіз статистичного та іншого матеріалу з можливістю формування асортименту за регіональним принципом.

Мета статті. Головною метою роботи є дослідження, узагальнення та аналіз матеріалу щодо роздрібного товарообороту Вінниччини та вста-

новлення динаміки інтенсивності роздрібного товарообороту у міських та сільських поселеннях.

Виклад основного матеріалу. На даний час внутрішньо-регіональна торгівля є одним з найбільш динамічно-розвинених видів діяльності економіки України і характеризується такими чинниками як оптовий та роздрібний товарооборот [4, с. 38]. До обороту роздрібної торгівлі включено роздрібний товарооборот підприємств, які здійснюють діяльність з роздрібної торгівлі, а також розрахункові обсяги продажу споживчих товарів через торгову мережу, що належить фізичним особам-підприємцям, та на ринках. Роздрібний товарооборот визначають як обсяг продажу споживчих товарів населенню через роздрібну торгову мережу всіма діючими підприємствами, а також промисловими, транспортними та іншими неторговими підприємствами безпосередньо населенню через касу підприємства. Крім того, до роздрібного товарообороту включають продаж через торгову мережу установам, організаціям і підприємствам продовольчих товарів для харчування обслуговуваних ними груп населення (у санаторіях, дитячих закладах, лікарнях та ін.) [5, с. 256].

Тому одним із провідних чинників зростання та раціонального використання промислового потенціалу України є роздрібний товарооборот.

Нині податки від роздрібного товарообороту складають одну із доходних частин Вінницької області, а також є рушійною силою для розвитку підприємств у регіоні. Показники роздрібного товарообороту підприємств Вінниччини наведені у табл. 1.

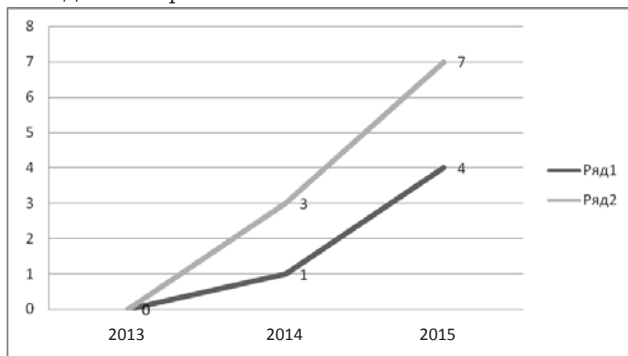
Таблиця 1
Показники роздрібного товарообороту підприємств Вінниччини

Рік	Роздрібна торгівля, млн. грн.		
	всього	у міських поселеннях	у сільській місцевості
2013	8108	6431	1891
2014	8529	6690	2069
2015	9816	7499	2544
Всього	26453	20620	6504

Джерело: [5]

Як видно із таблиці 1, що роздрібна торгівля переважає у міських поселеннях, так у

2013 році він склав 6431 млн. грн., а у 2015 році 7499 млн. грн. тоді як у сільській місцевості лише 1891 та 2544. Але якщо проаналізувати динаміку зростання роздрібногo товарообороту ми отримаємо зовсім іншу діаграму. Так, у міських поселеннях роздрібна торгівля зросла з 2013 по 2015 рік лише на 5% тоді як у сільській місцевості – 10%. Динаміка роздрібногo товарообороту наведена на рис. 1.

Ряд 1 – міські поселення
Ряд 2 – сільська місцевість

Рис. 1. Динаміка роздрібногo товарообороту Вінниччини, %

Джерело: розроблено авторами за даними [5]

Проаналізувавши рис. 1., можна сказати, що роздрібний товарооборот у міських поселеннях з 2013 по 2014 рік виріс лише на 1%, а з 2014 по 2015 рік – 3%, тоді як у сільській місцевості з 2013 по 2014 рік – 3%, а з 2014 по 2015 рік – 4%.

Важливе значення у динаміці роздрібногo товарообороту відіграє питома вага продовольчих та непродовольчих товарів, а саме товарооборот у міських та сільських поселеннях. Щоб встановити питому вагу продовольчих та непродовольчих товарів ми проаналізували товарооборот на одну особу в міських та сільських поселеннях. Дані роздрібногo товарообороту підприємств на одну особу у міських поселеннях і сільській місцевості Вінниччини подані у таблиці 2.

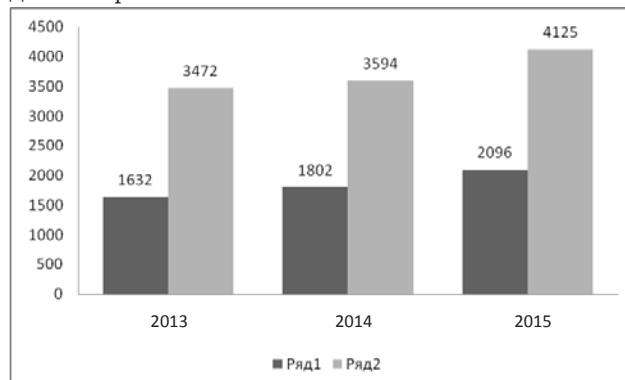
Таблиця 2
Роздрібний товарооборот підприємств на одну особу у міських поселеннях і сільській місцевості Вінниччини, грн.

	всього	2013 рік	2014 рік	2015 рік
Усі товари	16721	5104	5396	6221
Продовольчі товари	5530	1632	1802	2096
Непродовольчі товари	11191	3472	3594	4125
Товарооборот				
у міських поселеннях	25285	7882	8201	9202
у сільській місцевості	8062	2321	2559	3182

Джерело: [5]

Як видно із табл. 2, що роздрібний товарооборот підприємств на одну особу у міських і сільській місцевості з 2013 по 2015 рік склав 16721 грн. Так у 2013 році він склав 5104 грн., а у 2014 – 5396 та 2015 – 6221. Спостерігається збільшення роздрібногo товарообороту підпри-

ємств на одну особу із 5104 грн. у 2013 році до 6221 в 2015. Також спостерігається збільшення роздрібногo товарообороту підприємств на одну особу продовольчих та непродовольчих товарів. Зміна роздрібногo товарообороту продовольчих та непродовольчих товарів на одну особу наведено на рис. 2.

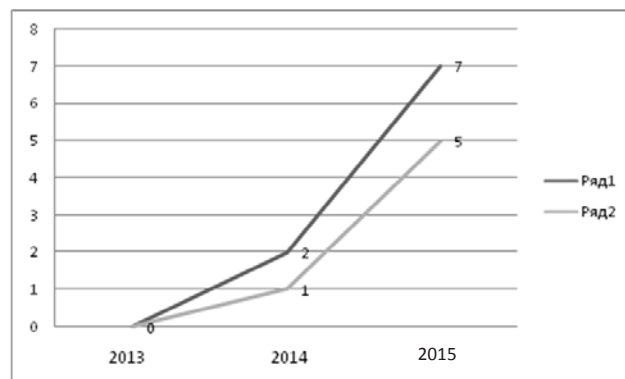
Ряд 1 – продовольчі товари
Ряд 2 – непродовольчі товари

Рис. 2. Роздрібний товарооборот продовольчих та непродовольчих товарів на одну особу, грн.

Джерело: розроблено авторами за даними [5]

Із рис. 2 видно, що товарооборот на одну особу непродовольчих товарів переважає над продовольчими. Так у 2013 році роздрібний товарооборот продовольчих товарів на одну особу склав 1632 грн., а непродовольчих – 3472. Відповідно у 2014 році 1802 та 3594, а в 2015 – 2096 і 4125.

Такі відмінності у роздрібному товарообороті на одну особу пояснюються тим, що непродовольчі товари за своєю ціною на порядок вищі за продовольчі. Але динаміка зростання роздрібногo товарообороту непродовольчих товарів дещо відрізняється від продовольчих. Динаміка роздрібногo товарообороту продовольчих та непродовольчих товарів на одну особу наведена на рис. 3.

Ряд 1 – продовольчі товари
Ряд 2 – непродовольчі товари

Рис. 3. Динаміка роздрібногo товарообороту продовольчих та непродовольчих товарів на одну особу, %

Джерело: розроблено авторами за даними [5]

Із рис. 3 видно, що роздрібний товарооборот на одну особу продовольчих товарів динамічно зріс з 2013 по 2015 рік на 9% тоді як непродовольчих лише на 6. Так у 2014 році роздрібний товарооборот продовольчих товарів на одну особу динамічно виріс на 2%, а непродовольчих –

Таблиця 3

Роздрібний товарооборот продовольчих та непродовольчих товарів на одну особу у міських поселеннях і сільській місцевості Вінниччини, грн.

Товари	у міських поселеннях				у сільській місцевості			
	всього	2013	2014	2015	всього	2013	2014	2015
Продовольчі товари	11451	3180	3945	4326	2205	673	728	804
Непродовольчі товари	13834	4702	4256	4876	5857	1648	1831	2378
Всього	25285	7882	8201	9202	8062	2321	2559	3182

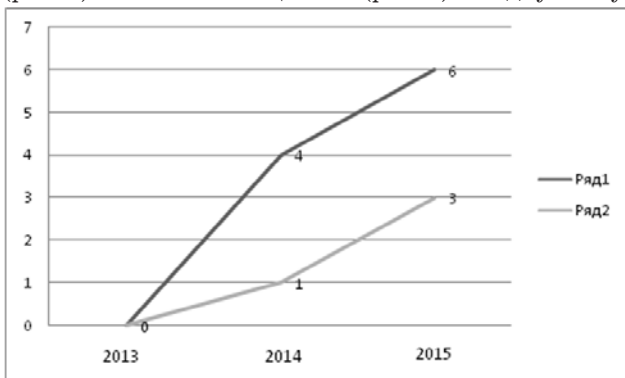
Джерело: [5]

1, тоді як уже у 2015 році продовольчі на 5%, непродовольчі – 4. Тобто динаміка роздрібно-го товарообороту продовольчих товарів переважає над непродовольчими за три роки на 3%.

Для встановлення відмінності роздрібно-го товарообороту продовольчих та непродовольчих товарів у міських і сільських поселеннях ми проаналізуємо їх динаміку. Роздрібний товарооборот продовольчих та непродовольчих товарів на одну особу у міських поселеннях і сільській місцевості Вінниччини наведений у табл. 3.

Як видно із табл. 3, що роздрібний товарооборот продовольчих та непродовольчих товарів у міських і сільських поселеннях зростає. Так продовольчі товари у міських поселеннях зросли із 3180 грн. у 2013 році до 4326 у 2015, а непродовольчі із 4702 до 4876. Аналогічну картину зростання роздрібно-го торгівлі ми спостерігаємо у сільській місцевості, тобто продовольчі товари у 2013 році становили 673 грн., а 2015 – 804 та відповідно непродовольчі 1648 та 2378.

Проаналізувавши табл. 3 ми визначили динаміку роздрібно-го товарообороту продовольчих та непродовольчих товарів у міських поселеннях (рис. 4) і сільській місцевості (рис. 5) на одну особу.

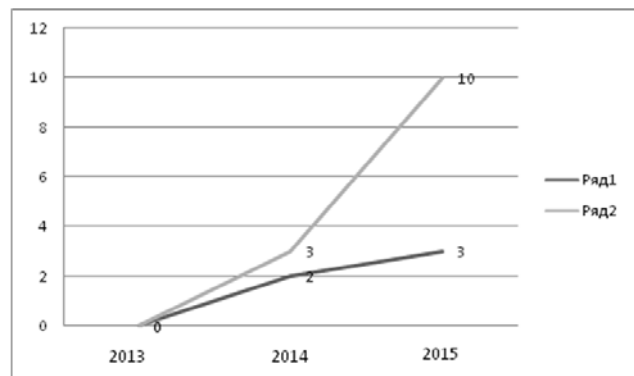
Ряд 1 – продовольчі товари
Ряд 2 – непродовольчі товари

Рис. 4. Динаміка роздрібно-го товарообороту продовольчих та непродовольчих товарів у міських поселеннях, на одну особу, %

Джерело: розроблено авторами за даними [5]

Рис. 4 показує, що динаміка роздрібно-го товарообороту продовольчих товарів у міських поселеннях, на одну особу інтенсивніша по відношенню до непродовольчих на 6%. Тобто, динамічність продовольчих товарів зросла із 2013 по 2015 рік на 10%, тоді як непродовольчих лише

на 4. На рис. 5 ми спостерігаємо іншу динаміку, при роздрібно-му товарообороті продовольчих та непродовольчих товарів у сільській місцевості на одну особу. Так, динаміка продовольчих товарів зросла із 2013 по 2015 рік на 5%, тоді як непродовольчих – 13.

Ряд 1 – продовольчі товари
Ряд 2 – непродовольчі товари

Рис. 5. Динаміка роздрібно-го товарообороту продовольчих та непродовольчих товарів у сільській місцевості, на одну особу, %

Джерело: розроблено авторами за даними [5]

Аналізуючи рис. 4 та 5 ми спостерігали інтенсивну динаміку продовольчих товарів у міських поселеннях на рівні 6%, по відношенню до продовольчих, а у сільській місцевості навпаки – непродовольчих товарів на рівні 8%, по відношенню до продовольчих.

Висновки і пропозиції. Таким чином, динаміка роздрібно-го товарообороту Вінницької області, в розрізі 2013-2015 років, має ряд особливостей:

- по-перше, динаміка роздрібно-го товарообороту продовольчих товарів переважає над непродовольчими на 3%;

- по-друге, у міських поселеннях динаміка роздрібно-го торгівлі зросла лише на 5% тоді як у сільській місцевості – 10%;

- по-третє, інтенсивність динаміки продовольчих товарів у міських поселеннях знаходиться на рівні 6%, по відношенню до продовольчих, а у сільській місцевості навпаки – непродовольчих товарів на рівні 8%, по відношенню до продовольчих.

Отже, отримані результати наших досліджень, а саме інтенсивність динаміки роздрібно-го товарообороту регіону, можна використати, як базис для формування асортименту товарів у Вінницькій області.

Список літератури:

1. Рильська Н. В. Оцінка ринкової частки роздрібного торговельного підприємства за коефіцієнтом його конкурентоспроможності / Н. В. Рильська // Вісник Міжнародного Слов'янського університету. Сер.: Економічні науки. – 2007. – Т. 10, № 2. – С. 29-32.
2. Беляєва К. В. Стан розвитку підприємств роздрібною торгівлі Донецької області в умовах конкуренції / К. В. Беляєва // Вісник ДонНУЕТ. Сер.: Торгівля і ринок України. – 2009. – Вип. 28, Т. 2. – С. 20-27.
3. Хом'як Ю. М. Тенденції і напрями розвитку роздрібною торговою мережі Львівщини / Ю. М. Хом'як // Торгівля, комерція, підприємництво: зб. наук. праць; Львівська КА. – Львів, 2009. – Вип. 10.
4. Гуменюк А. М. Особливості структурних зрушень в торгівлі на внутрішньо-регіональному споживчому ринку / А. М. Гуменюк // Національний авіаційний університет. Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право. – 2011. – Т. 2, № 4. – С. 38-45.
5. Статистичний щорічник Вінниччини за 2015 рік. Державна служба статистики України Головне управління статистики у Вінницькій області. – Вінниця, 2016. – С. 256-257.

Дзюмак М.А., Григоренко І.В.

Вінницький торгово-економічний інститут
Київського національного торгово-економічного університета

РЕГИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ДИНАМИКИ РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛИ ВИННИЦКОЙ ОБЛАСТИ

Аннотация

Статья посвящена изучению динамики розничного товарооборота Винницкой области. Проанализированный розничный товарооборот в городской и сельской местности. Исследована динамика розничного товарооборота продовольственных и непродовольственных товаров. Доказано, что в городах динамика продовольственных товаров преобладает над непродовольственными. Также доказано, что в сельской местности динамика непродовольственных товаров преобладает над продовольственными.

Ключевые слова: динамика, розничный товарооборот, городские и сельские поселения, продовольственные товары, непродовольственные товары.

Dzyumak M.A., Hrihorenko I.V.

Vinnitsa Trade and Economic Institution
Kyiv National University of Trade and Economics

REGIONAL FEATURES OF THE DYNAMICS OF RETAIL VINNITSIA REGION

Summary

The paper studies the dynamics of retail turnover of Vinnytsia region. It's analyzed retail turnover in urban and rural areas. The retail dynamic turnovers in food and non-food items. It is proved that in the cities dynamics of food dominates inedible. It is also proved that the rural dynamics of non-food products dominates inedible.

Keywords: dynamics, the retail trade, urban and rural settlements, food products, non-food products.